

Тематичний огляд законодавства

Допомога на проживання для ВПО

Загальна інформація

11 липня 2023 року Кабінет Міністрів України вніс зміни в законодавче регулювання надання допомоги на проживання ВПО шляхом прийняття [Постанови №709](#) з подальшими змінами, внесеними [Постановою №789](#), прийнятою 31 липня 2023 року. Ця державна фінансова допомога надається для забезпечення соціальної підтримки вразливих груп населення серед ВПО та для стимулювання зайнятості ВПО трудового віку. Вона виплачується щомісячно і становить 3000 грн для дітей та осіб з інвалідністю та 2000 грн для всіх інших ВПО.

За даними [Мінреінтеграції](#), в Україні наразі зареєстровано майже 5 мільйонів ВПО, з них близько 2,6 мільйонів отримують допомогу на проживання. У минулому році за цією програмою було виплачено 57 мільярдів грн, а загальний бюджет виплати на 2023 рік оцінюється в 72 мільярди грн.

Критерії відповідності¹

Згідно з [Постановою](#), допомогу отримуватимуть²:

- Особи, вимушено переміщенні (включаючи вторинне переміщення) з територій, визначених у [Переліку](#)³;
- Особи, чиє житло було пошкоджено або знищене внаслідок бойових дій⁴ з відповідною інформацією, занесеною до Державного реєстру пошкодженого та знищеного майна. Однак, якщо особа зареєструвала своє місце проживання після знищення або пошкодження такого житла, допомога на проживання не надаватиметься;
- Діти, народжені у батьків ВПО під час переміщення.

Якщо особа відповідає цим критеріям і не підпадає під критерії виключення (*див. нижче*), вона має право на отримання допомоги.

Критерії, що виключають можливість отримання допомоги

Критерії, що виключають можливість отримувати допомогу можна поділити на дві групи:

(i) Особливі обставини і статус отримувачів допомоги, що включають осіб, що:

- Перебувають за кордоном понад 30 календарних днів підряд або 60 днів сукупно протягом останніх 6 місяців отримання допомоги (включаючи відрядження, навчання або лікування);
- Відбувають покарання у місцях позбавлення волі;
- Засуджені за колабораціонізм;
- Добровільно повернулися до покинутого місця проживання.

(ii) критерії майнового стану⁵ виключають осіб, що:

¹ Ці критерії стосуються як тих ВПО, що вже отримують допомогу і тих, хто буде подаватися на допомогу вперше

² Для отримання допомоги ВПО має відповідати хоча б одному з критеріїв

³ Допомога для ВПО припиняється з першого дня місяця, що слідує за місяцем в якому територіальну громаду виключено з Переліку

⁴ Якщо особа відновить чи відремонтує своє житло за власний кошт або за допомогою гуманітарних організацій, або отримає житло, включаючи житло з фонду тимчасового житла для ВПО, виплата допомоги буде припинена

⁵ Ці критерії застосовуються по-різному до ВПО, які вже отримують допомогу, і тих, хто вперше подає заяву на її отримання. Щодо тих, хто вже отримує допомогу, ці критерії можуть служити підставою для припинення допомоги після проходження процедури верифікації; однак, якщо особа вперше подає заяву на отримання допомоги, "суттєві" витрати (критерії майнового стану), здійснені за 3 місяці до подання заяви є підставою для відмови в отримання допомоги.

- Придбали транспортний засіб, з року випуску якого минуло менш як п'ять років;
- Здійснили на суму, що перевищує 100 тис. гривень, купівлю земельної ділянки, квартири (будинку), іншого нерухомого майна, цінних паперів, інших фінансових інструментів, віртуальних активів, товарів довгострокового вжитку, послуг (за винятком платежів за медичні, освітні послуги, ремонт зруйнованого/пошкодженого житла та комунальні послуги);
- Здійснили операції з купівлі безготівкової та/або готівкової іноземної валюти на суму, що перевищує 100 тис. гривень (крім валюти, придбаної для оплати медичних (у тому числі реабілітаційних, протезування) соціальних та/або освітніх послуг);
- На 1 число місяця, з якого призначається допомога, мають на депозитному банківському рахунку (рахунках) кошти в загальній сумі, що перевищує 100 тис. гривень;
- На 1 число місяця, з якого призначається допомога, мають у власності житлове приміщення/частину житлового приміщення, що розташоване на територіях, не включених до [Переліку](#), площею не меншою ніж 13,65 кв. метра на одного члена сім'ї;
- Перебували та після переміщення перебувають на повному державному утриманні.

Рішення про припинення або відмову у наданні виплат може бути оскаржене до Нацсоцслужби або у судовому порядку.

Продовження виплат

Починаючи з 1 серпня 2023 року допомога на проживання автоматично **продовжуватиметься ще на 6 місяців** для ВПО, які вже отримують її за винятком осіб, які підпадають під критерії виключення.

Нові способи виплати

Починаючи з 1 серпня 2023 року для ВПО, які подають заявку на допомогу та відповідають критеріям, допомога призначатиметься на 6 місяців. Гроші будуть виплачуватися безпосередньо отримувачам, за винятком осіб із обмеженнями дієздатності та дітей, які отримуватимуть платежі через свого законного представника (батьків/опікуна/піклувальника). Однак отримувачам, що звертатимуться за допомогою з 1 листопада 2023 року, виплати будуть перераховуватись одному члену родини (уповноваженій особі) за всіх членів сім'ї. Заяви, подані з листопада 2023 року подаватимуться одним членом родини (уповноваженою особою) за всю родину.

Продовження допомоги ще на 6 місяців

Після першого періоду виплат на 6 місяців, допомогу буде продовжено:

- Родинам, в складі яких є особи із інвалідністю, діти віком до 6 років, три і більше дітей віком до 18 років, студенти, які навчаються за денною або дуальною формою навчання у загальноосвітніх, професійних та вищих навчальних закладах без проживання в гуртожитках;
- Родинам, в складі яких є особи, що надають соціальні послуги та отримують за це компенсацію;
- Родинам із доходом, що не перевищує 8 372 грн на члена сім'ї;
- Неповнолітнім дітям, які прибули без батьків або законних представників і зареєстровані як ВПО;
- Одержувачам допомоги, які намагалися стати фінансово самостійними (знайшли роботу, зареєструвалися як безробітні, розпочали власний бізнес або отримали допомогу для відкриття бізнесу або освітній грант), але їхні доходи не перевищували 6 279 грн протягом останніх шести місяців отримання допомоги;
- Одержувачам допомоги, які не можуть працювати (включаючи пенсіонерів) і чиї пенсії не перевищують 6 279 грн.

Допомога може надаватись протягом **12 місяців**. Після спливу цього строку постанова передбачає, що ВПО в складних життєвих обставинах можуть звертатися за соціальними послугами згідно із загальним порядком.

Порядок подачі заяв

Заяви можна подавати особисто або через портал "Дія". Заява також повинна містити список членів родини, які мають отримувати допомогу.

Рішення про надання допомоги повинно бути прийняте протягом 15 робочих днів. Заяви на неповнолітніх дітей можуть подавати (i) родичі, (ii) особа, уповноважена батьками супроводжувати дитину, (iii) особа, яка відповідає за дитину, позбавлену батьківського піклування.

Заяви від осіб із обмеженням дієздатності можуть подавати (i) їхній законний представник, опікун або піклувальник, (ii) представник органів опіки та піклування у випадках, коли особа не має законного представника або відокремлена від нього.

Верифікація⁶

При прийнятті рішення про надання допомоги чи продовження допомоги, Міністерство соціальної політики співпрацює з Міністерством фінансів з метою проведення верифікації. Верифікація включає в себе комплекс заходів щодо збору та перевірки достовірності інформації щодо майнового стану і інших важливих обставин, що впливають на можливість отримання допомоги на проживання.

Перевірка фактичного місця проживання та ідентифікація

Постанова передбачає проведення перевірки фактичного місця проживання отримувачів допомоги у місці, де вони зареєстровані як ВПО. Невідповідність місця проживання і місця реєстрації ВПО може призвести до припинення надання допомоги. Починаючи з 1 серпня 2023 року, за проведення перевірки відповідальними є територіальні органи Національної соціальної служби та департаменти соціального захисту.

Процедура передбачає запланований візит представників Нацсоцслужби або соцзахисту за адресою, яку отримувач допомоги вказав у довідці ВПО. Фактична перевірка повинна бути проведена протягом 10 днів після прийняття рішення про її проведення. Особи, щодо яких ініційовано процедуру повинні бути повідомлені про майбутній візит принаймні за два дні у будь-який спосіб, який можна відстежити для підтвердження контакту.

Якщо під час попередньої комунікації ВПО повідомляє про свою відсутність, візит може бути відкладений на строк до 2 тижнів. У випадку, якщо під час візиту представників органів Нацсоцслужби або соцзахисту особи не було за місцем реєстрації ВПО, представники складають акт, констатуючи, що особа не пройшла процедуру (була відсутня під час візиту). Отримувач допомоги має 30 днів для того, щоб звернутись до департаменту соцзахисту і надати документи, що обґрунтовують відсутність і необхідність відновити виплати.

За рішенням департаменту соціального захисту виплати можуть бути тимчасово призупинені до тих пір, поки отримувач допомоги не пройде процедуру ідентифікації. Ця процедура передбачає візит особою департаменту соцзахисту з відповідними документами для підтвердження відповідності вимогам постанови. У цьому випадку органи повідомляють отримувача у спосіб, який можна відстежити для підтвердження контакту, про необхідність відвідати департамент соцзахисту протягом 30 днів.

КОНТАКТИ

E-MAIL: UKRKI@UNHCR.ORG, **ТЕЛ:** +38 044 288-9710

ПОСИЛАННЯ

УВКБ ООН Україна: www.unhcr.org.ua/en - Twitter: www.twitter.com/UNHCRUkraine

Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv - Instagram: www.instagram.com/unhcr_ukraine

⁶ Верифікація є внутрішнім процесом, у якому Міністерство фінансів збирає та перевіряє дані, які містяться в реєстрах, а потім надає Міністерству соціальної політики рекомендації, що впливають на право на отримання допомоги для одержувачів.